

Z końcem roku 2006 ukazał się nakładem Towarzystwa Naukowego KUL długo oczekiwany *Leksykon teologii pastoralnej*. Zawiera on kilkaset haseł na omówionych 948 stronach, przez 125 autorów. Zaopatrzone jest też w indeks tematyczny i krótkie biografie autorów. Ze względu na specyfikę teologii pastoralnej do przygotowania haseł zostali zaproszeni twórcy z różnych środowisk. Rzeczona gałąź teologii posługuje się bowiem przesłankami zaczerpniętymi z rozmaitych działów teologii oraz nauk pozateologicznych, pozwalających na poznanie uwarunkowań współczesnej działalności Kościoła. Są to zatem najpierw pracownicy naukowcy oraz wykładowcy wyższych uczelni i seminariów duchownych z Sekcji Pastoralistów Polskich. Ale też przedstawiciele innych gałęzi nauk teologicznych, jak też specjaliści nauk szczegółowych. Są w gronie twórców artykułów leksykonu praktycy, przede wszystkim duszpasterze. Pojawiają się, choć nieliczne, nazwiska kobiet. Warto też zwrócić uwagę, że w wieloosobowym gronie są starsi i doświadczeni oraz młodszy pracownicy naukowcy. Współautorstwo staje się dla tych ostatnich okazją do zaprezentowania swych umiejętności wobec szerokiego forum. Biorąc pod uwagę, iż twórcy haseł pochodzą z różnych stron i ośrodków naukowych Polski, można skonstatować, że leksykon staje się swoistego

rodzaju forum dialogu interdyscyplinarnego, charakterystycznego dla teologii praktycznej.

Trudno naturalnie w pełny sposób scharakteryzować listę i zawartość bardzo bogatych tematycznie haseł. Zgodnie z klucze przyjmowanym zwykle w tego rodzaju encyklopedycznych wydawnictwach w leksykonie znajdują się opracowania dotyczące podstawowych dla tej dziedziny kwestii teologicznych (np. hodogetyka, ewangelizacja, kerygmat, kairos, apostołstwo, laikat, planowanie duszpasterskie). Jest mowa o rozmaitych formach działalności Kościoła, kościelnych instytucji, duszpasterstw i ugrupowań (np. duszpasterstwo zwyczajne i nadzwyczajne, diecezja, parafia, duszpasterstwo młodzieży, pielgrzymka, Ruch Światło-Życie). Są też hasła, które wchodzą w zakres innych gałęzi wiedzy bądź pól aktywności Kościoła, niemniej przynajmniej pośrednio dotyczących pastoralnych kwestii. Jak powiedziano bowiem wyżej, teologia pastoralna ma znamię interdyscyplinarności (np. misjologia, Kościół ludowy, synod biskupów, misje ludowe, nabożeństwa ludu chrześcijańskiego, Liturgia Godzin, tolerancja, ubóstwo). Leksykon zawiera też bardzo obszerną listę biografów polskich i zagranicznych pastoralistów, pozwalających między innymi zapoznać się z kierunkami ba-

dań, trendami w teologii pastoralnej oraz jej dorobkiem.

Artykuły zawarte w wydawnictwie wykazują pośrednio, iż teologia pastoralna jest rzeczywistą i ważną gałęzią teologicznych nauk. Nie jest bowiem, jak to widzi wielu, jedynie zestawem praktycznych zasad dla działalności Kościoła. Niemal każde z opracowań leksykonu jest swoistym małym teologicznym traktatem opartym na analizie teologicznych źródeł oraz kairolologicznej refleksji. Naturalnie zawiera również postulaty odnośnie do konkretnych zadań Kościoła we współczesności.

Leksykon stanie się cenną pomocą dla teologów-pastoralistów, wykładowców i studentów. Znajdą oni w nim najświeższe opracowania ele-

mentarnych kwestii związanych z ich przedmiotem. Studiujący będą mieli szansę zdobycia wiedzy w podstawowych dla teologii pastoralnej tematach. Leksykon stanowi bardzo cenne uzupełnienie podręcznikowej wiedzy. Poza bowiem dwutomowym podręcznikiem teologii pastoralnej wydany kilka lat temu przez ten sam lubelski ośrodek, nie mamy w języku polskim zbyt wielu ogólnych opracowań dotyczących tej gałęzi nauki.

*Leksykon teologii pastoralnej* włącza się w serię podobnych pozycji encyklopedycznych z ostatnich kilku lat, przygotowywanych przez różne środowiska badawcze i wydawnictwa, uzupełniając bardzo ważny, dotąd niewypełniony obszar wśród publikacji naukowych.

Ks. Maciej Ostrowski

### A. Otrząsek, *Modlitwa myślna według św. Alfonsa Liguoriego*, Wydawnictwo Homo Dei, Kraków 2007, stron 141

Pośród wielu form modlitwy chrześcijańskiej, znaleźć można bardzo cenną modlitwę, nazywaną modlitwą myślną lub medytacją czy rozmyślaniem. Zalecana jest ona nie tylko osobom duchownym, ale także wszystkim chrześcijanom pragnącym pełniejszego zjednoczenia z Bogiem. Kościół w swoich licznych wypowiedziach podkreśla, iż praktykowanie tej modlitwy stanowi warunek owocnego uczestnictwa w Eucharystii i modlitwie publicznej Kościoła. W jednej ze śródowych katechez papież Jan Paweł II

powiedział, że modlitwa myślna to forma modlitwy, „która jest wolna od sztywnych formuł, nie wymaga wypowiedziania słów i pozwala Duchowi Świętemu kierować kontemplowaniem boskiej tajemnicy”.

W duchowości chrześcijańskiej spotkać można różne metody modlitwy myślnej, proponowane przez ludzi „wielkiego ducha” Agnieszka Otrząsek prezentuje nam ten rodzaj modlitwy w ujęciu św. Alfonsa Marii Liguoriego. Choć żył on dość dawno temu (1696–1787), to jego myśl teolo-